Løgmálaráðið

Dagfesting:	18.10.2023
Mál nr.:	23/02096-40
Málsviðgjørt:	EM
Ummælistíð:	Frá 07.07.2023 til 18.08.2023
Eftirkannað:	31.08.2023

Uppskot til

Løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um foreldramyndugleika og samveru (Foreldramyndugleikalógin)
(Samverusjikana, ferðing í sambandi við samveru, ókeypis advokatumboðan og aðrar broytingar)

§ 1

Í løgtingslóg nr. 87 frá 16. mai 2022 um foreldramyndugleika og samveru (Foreldramyndugleikalógin) verða gjørdar hesar broytingar:

1. § 20, stk. 3 og 4 verða strikað, og í staðin verður sett:
"*Stk. 3.* Familjufyrisitingin kann eftir umbøn taka avgerð um vavið og útinnan av samveru og kann áseta neyðugar treytir í tí sambandi, undir hesum um at varðveita passið hjá barninum og at tryggja, at samveruforeldrið ikki er ávirkað av alkoholi ella øðrum dusandi evnum, meðan samvera er.
Stk. 4. Bæði samveruforeldrið og bústaðarforeldrið kunnu søkja um at fáa samveru ásetta. Familjufyrisitingin kann tó bara áseta samveru, um samveruforeldrið vil hava samveru.
Stk. 5. Familjufyrisitingin kann nokta at áseta samveru ella seta eina avtalu ella avgerð um samveru úr gildi."

2. § 21 verður orðað soleiðis:

"**§ 21.** Ásett ella avtalað samvera dettur bara burtur, tá ið foreldrini hava avtalað tað, ella tá ið Familjufyrisitingin hevur tikið avgerð um tað sbrt. §§ 20 og 22 ella tá ið rætturin hevur tikið avgerð um tað sbrt. § 593 í Retsplejelov for Færøerne."

3. § 23 verður orðað soleiðis:

"**§ 23.** Er barnið ættleitt, kann Familjufyrisitingin eftir umbøn áseta samveru ella annað samband við uppruna skyldfólk, serliga um barnið undan ættleiðingini hevði samveru ella annað samband við viðkomandi, ið søkir um at fáa samveru ásetta."

4. Yvirskriftin yvir § 29 verður orðað soleiðis:

"*Ferðing í sambandi við samveru*"

5. § 29 verður orðað soleiðis:

"**§ 29.** Foreldrini hava felags ábyrgd av at leggja ferðing í sambandi við samveru til rættis.
Stk. 2. Familjufyrisitingin kann í heilt serligum førum og eftir umbøn taka avgerð um, hvussu ábyrgdin av ferðingini í sambandi við samveru skal býtast millum foreldrini.
Stk. 3. Verður samvera ásett við onnur enn foreldur, hevur viðkomandi ábyrgd av ferðingini í hesum sambandi."

6. § 32, stk. 1, 2. pkt. verður orðað soleiðis:
"Hava foreldrini felags foreldramyndugleika, og mál um foreldramyndugleika er lagt fyri rættin, kann Familjufyrisitingin taka avgerð um, hjá hvørjum av foreldrunum barnið fyribils skal búgva."

7. Sum yvirskrift yvir § 39 verður sett:

"*Sjónarmiðini hjá barninum*"

8. Sum yvirskrift yvir § 42 verður sett:

"*Váttan*"

9. Sum yvirskrift yvir § 43 verður sett:

"*Fíggjarligar upplýsingar*"

10. Sum yvirskrift yvir § 44 verður sett:

"*Broyting og avvísan av umbøn um broyting*"

11. § 45, stk. 1 verður orðað soleiðis:
"Foreldur, ið eru partur í einum máli um bústaðin hjá barninum sbrt. § 18, hava rætt til ókeypis advokatumboðan."

12. Í § 45 verður aftan á stk. 1 sum nýtt stk. sett:
"*Stk. 2.* Rætturin til ókeypis advokatumboðan fevnir eisini um samverumál, um samverumálið verður viðgjørt saman við málinum um bústaðin hjá barninum, sbr. § 38, stk. 2."
Stk. 2 og 3 verða eftir hetta stk. 3 og 4.

13. Í § 47, nr. 5 verður "ferðaútreiðslur" broytt til: "ferðing".

§ 2

Stk. 1. Henda løgtingslóg kemur í gildi 1. januar 2024.
Stk. 2. Er samverumál byrjað, áðrenn henda løgtingslóg kemur í gildi, varðveita partarnir rættin til ókeypis advokatumboðan sambært higartil galdandi reglum.

Kapittul 1. Almennar viðmerkingar

1.1. Orsakir til uppskotið
Nýggja lógin um foreldramyndugleika og samveru varð sett í gildi 1. januar 2023.

Síðani nýggja lógin varð sett í gildi, hevur tað víst seg, at tørvur er á at nágreina nakrar ásetingar, eins og tøvur er á nýggjum ásetingum.

Tørvur er á nýggjari áseting fyri at forða fyri sonevndari samverusjikanu, eins og tørvur er á at nágreina ásetingarnar um samveru, ferðing í sambandi við samveru, um heimildina hjá rættinum at taka fyribils avgerð um bústaðin hjá barninum og um ókeypis advokatumboðan í málum um samveru og bústað, sum eru til viðgerðar í Familjufyrisitingini.

1.2. Galdandi lóggáva
Reglur um foreldramyndugleika og samveru eru ásettar í løgtingslóg nr. 87 frá 16. mai 2022 um foreldramyndugleika og samveru, sum varð sett í gildi 1. januar 2023.

Viðbótarsamvera og samverusjikana

Í § 24, stk. 1 er ásett, at samveruforeldrið hevur rætt til sjálvvirkandi viðbótarsamveru fyri mista samveru, um bústaðarforeldur hevur forðað samveru uttan haldgóða orsøk. Tað er ein treyt fyri at fáa viðbótarsamveru, at samveruforeldrið beinanvegin eftir, at samveran ikki verður hildin, gevur bústaðarforeldrinum boð um, at viðkomandi vil hava viðbótarsamveru. Viðbótarsamvera er somuleiðis treytað av, at tað ikki er orsakað av viðurskiftum hjá samveruforeldrinum, at samvera ikki verður hildin.

Endamálið við ásetingini er at varðveita sambandið millum barnið og samveruforeldrið og at forða fyri, at bústaðarforeldrið avlýsir avtalaða samveru. Samveruforeldrið hevur rætt til viðbótarsamveru uttan mun til orsøkina til, at samveran verður avlýst, eisini um barnið verður sjúkt. Ásetingin um viðbótarsamveru er galdandi, tá ið foreldrini sjálvi hava gjørt avtalu um samveru, og tá ið Familjufyrisitingin hevur tikið avgerð um at áseta samveru. Ásetingin hevur tó bara praktiskan týdning í støðum, tá ið foreldrini ikki sjálvi kunnu avtala broytingar í samveru. Foreldrini kunnu sjálvi avtala broytingar um samveru eftir tørvi.

Um samveruforeldrið vil hava viðbótarsamveru, skal viðkomandi sjálvt boða bústaðarforeldrinum frá hesum beinanvegin eftir, at samveran ikki verður hildin. Samveruforeldrið skal sostatt ikki søkja um viðbótarsamveru hjá Familjufyrisitingini.

Familjufyrisitingin kann ikki hjálpa við at fremja viðbótarsamveru. Um viðbótarsamvera ikki verður hildin, og um samveruforeldrið vil hava viðbótarsamveru, skal samveruforeldrið venda sær til rættin.

Verður viðbótarsamvera ásett, verður hon ásett vikuna eftir undir somu treytum, sum samvera annars varð avtalað ella ásett. Um hetta merkir, at viðbótarsamvera heilt ella partvíst skuldi verið í feriu ella halgidøgum, har barnið sambært samveruavtaluni ella -avgerðini skuldi vera hjá bústaðarforeldrinum, dettur viðbótarsamvera burtur.

Sambært stk. 2 og 3 hevur samveruforeldrið bara rætt til viðbótarsamveru í sambandi við støðuga samveru og ikki í einstøkum samveruavtalum, so sum samveru í feriu og halgidøgum ella samveru undir eftirliti.

Hetta merkir, at samveruforeldrið ikki fær viðbótarsamveru, um t.d. feriusamvera ikki verður hildin. Um barnið ikki verður handað til t.d. feriusamveru, má samveruforeldrið sostatt venda sær til fútarættin fyri at fáa samveru. Hetta tí, at samvera er lagað til serligar umstøður, og tí at tað illa ber til at seta samveru í staðin fyri feriusamveru á sama hátt sum við leypandi samveru.

Tað sama er galdandi fyri samveru undir eftirliti og samveru, sum liggur ávís tíðarskeið uttan fyri vanligu og leypandi samveruna, t.d. orsakað av skeivum arbeiðstíðum hjá samveruforeldrinum. Heldur ikki í hesum førum ber til at áseta samveru í staðin fyri samveruna, sum ikki var hildin eins og um talan var um leypandi samveru.

Tað kunnu sostatt vera fleiri støður, sum forða fyri, at barnið hevur samveru við samveruforeldrið. Bústaðarforeldrið kann t.d. leggja sína feriu saman við barninum soleiðis til rættis, at hetta gongur út yvir samveru, sum annars longu er avtalað ella ásett.

Hetta er at meta sum samverusjikana.

Soleiðis sum lógin nú er orðað merkir hetta, at samveruforeldrið ikki kann fáa viðbótarsamveru í førum við samverusjikanu. Reglurnar um viðbótarsamveru fevna ikki um samverusjikanu, og Familjufyrisitingin hevur onga heimild til at taka avgerð um viðbótarsamveru, tá talan er um samverusjikanu ella til at regulera viðurskiftini hjá bústaðarfoeldrinum.

Ferðing og ferðaútreiðslur

Í § 29 í lógini er ásett, at ferðing og ferðaútreiðslur í sambandi við samveru innanlands og uttanlands sum meginregla skulu býtast millum foreldrini.

Víðari er ásett í stk. 2, at Familjufyrisitingin í heilt serligum føri kann taka avgerð um býtið av ferðaútreiðslunum í sambandi við samveru uttanlands, um foreldur er ósamd um hetta.

Orðingin “sum meginregla” í § 29, stk. 1, er villeiðandi, tí eingin heimild er at veita undantak fyri býtinum í sambandi við samveru innanlands, eins og tað er í sambandi við samveru uttanlands.

Soleiðis sum lógin er orðað, verður lagt upp til, at foreldur venda sær til Familjufyrisitingina fyri at fáa eina avgerð um ferðing og ferðaútreiðslur.

Tá ið lógin varð skrivað, var ætlanin ikki at víkja frá donsku reglunum um ferðing í sambandi við samveru. Tað hevur sostatt helst ikki verið ætlanin at leggja upp til, at Familjufyrisitingin skal fara í smálutir í samverumálum og taka avgerðir um ferðing og ferðaútreiðslur í sambandi við samveru.

Hetta er óheppið og elvir til nógva málsviðgerð. Hetta kann eisini elva til fleiri ósemjur millum foreldrini og kann tí vera við til at draga málsviðgerðina enn longur út.

Heimild at taka avgerð um bústaðin hjá barninum

Sambært gomlu foreldramyndugleikalógini var eingin heimild at taka avgerð um bústaðin hjá barninum. Spurningurin um bústaðin hjá barninum var ein partur av foreldramyndugleikamálinum, og ósemjur um hetta vórðu viðgjørdar og avgjørdar í rættinum.

Sambært nýggju lógini ber til at taka avgerð um bústaðin hjá barninum. Tað er Familjufyrisitingin sum hevur fingið hesa heimild. Í lógini er tó ásett, at rætturin kann taka fyribils avgerð um bústaðin hjá barninum.

Hóast tað er ásett í lógini, ber hetta í løtuni ikki til, tí eingin heimild er til tað í rættargangslógini.

Ókeypis advokatumboðan

Sambært § 45 hava foreldur, ið eru partar í málinum um bústaðin hjá barninum sbrt. § 18 og um samveru sbrt. §§ 20 og 21, rætt til ókeypis umboðan í málum til viðgerðar í Familjufyrisitingini.

Hædd er tó ikki tikin fyri fíggjarligu avleiðingunum av at veita ókeypis umboðan bæði í samverumálum og málum um bústaðin hjá barninum. Í uppruna uppskotinum til lóg um foreldramyndugleika og samveru er støðið bara tikið í málum um bústaðin hjá barninum, og víst verður á, at í 2020 vórðu 12 mál løgd fyri rættin um foreldramyndugleika og í 2021 var talan um 6 mál. Víst verður í hesum sambandi til løgtingsmál nr. 102/2021.Við støði í hesum tølum verður mett, at 12 mál verða viðgjørd í Familjufyrisitingini árliga um bústaðin hjá barninum.

Einki verður nevnt um samverumál í hesum sambandi. Heldur einki verður nevnt um, at arbeiðsbyrðan í Familjufyrisitingini verður økt munandi.

Familjufyrisitingin hevur upplýst, at í 2020 fekk Familjufyrisitingin 132 umsóknir um samveru, harav 70 umsóknir endaðu við avtalu millum foreldrini. Í 2021 fekk Familjufyrisitingin 100 umsóknir um samveru, harav 51 endaðu við avtalu.

1.3. Endamálið við uppskotinum

Endamálið við uppskotinum er at fáa til vegar heimild til Familjufyrisitingina at taka avgerð um, nær avtalað ella ásett samvera dettur burtur. Samstundis verður rætturin hjá bústaðarforeldrinum til frítt at leggja feriu saman við barninum avmarkaður. Um frítíðin fellur saman við longu ásettari ella avtalaðari samveru, má bústaðarforeldrið søkja um, at samveran dettur burtur. Endamálið er at forða fyri samverusjikanu.

Ásetingarnar um samveru verða somuleiðis samanskrivaðar og nágreinaðar. Í lógini er ásett, at Familjufyrisitingin tekur avgerð um vavið og útinnan av samveru og kann áseta neyðugar treytir í tí sambandi. Við uppskotinum verður nágreinað, hvørjar treytir kunnu ásetast, eitt nú treytir um at varðveita passið hjá barninum og at tryggja, at samveruforeldrið ikki er ávirkað av alkoholi ella øðrum dusandi evnum, meðan samvera er.

Eisini verður ásetingin um samveru millum eitt ættleitt barn og uppruna skyldfólk nágreinað, soleiðis at tað í lógini verður ásett, at samvera kann verða ásett, serliga um barnið undan ættleiðingini hevði samveru ella annað samband við viðkomandi, ið søkir um at fáa samveru ásetta.

Endamálið er somuleiðis at broyta orðingina í § 29 um ferðing og ferðaútreiðslur, soleiðis at Familjufyrisitingin ikki skal taka avgerð um smálutir í sambandi við samveru.

Heimildin hjá rættinum at taka fyribils avgerð um bústaðin hjá barninum verður strikað, av tí at eingin heimild er til hetta í rættargangslógini.

Rætturin til ókeypis advokatumboðan verður avmarkaður til sum meginregla bara at fevna um mál um bústaðin hjá barninum. Rætturin til ókeypis umboðan fer tó eisini at fevna um samverumál, um samverumálið verður viðgjørt saman við málinum um bústaðin hjá barninum, sbr. § 38, stk. 2.

Nú høvi býðst, verða aðrar broytingar eisini gjørdar við tí fyri eyga at skapa betri yvirlit í lógini, og tí verða yvirskriftir settar yvir nakrar ásetingar.

1.4. Samandráttur av nýskipanini við uppskotinum

Samvera
Reglur um samveru eru ásettar í §§ 20-24.

Í § 21 er ásett, at Familjufyrisitingin eftir umbøn kann taka avgerð um vavið og útinnan av samveru og kann áseta neyðugar treytir í tí sambandi. Við uppskotinum verður nágreinað, hvørjar treytir kunnu ásetast, eitt nú treytir um at varðveita passið hjá barninum og at tryggja, at samveruforeldrið ikki er ávirkað av alkoholi ella øðrum dusandi evnum, meðan samvera er.

Talan er um longu galdandi praksis, sum nú verður ásett beinleiðis í lógini.

Ásetingarnar um samveru verða somuleiðis samanskrivaðar og nágreinaðar.

Sambært galdandi lóg kann Familjufyrisitingin áseta samveru millum eitt ættleitt barn og uppruna skyldfólk. Við uppskotinum verður nágreinað, at samvera kann verða ásett, serliga um barnið undan ættleiðingini hevði samveru ella annað samband við viðkomandi, ið søkir um at fáa samveru ásetta.

Viðbótarsamvera og samverusjikana

Fyri at tryggja, at barnið er saman við samveruforeldrinum, tá ið samvera er avtalað ella ásett, og fyri at barnið leypandi hevur samband við samveruforeldrið, verður skotið upp, at ásett ella avtalað samvera bara dettur burtur, tá ið foreldrini hava avtalað tað, ella tá ið Familjufyrisitingin hevur tikið avgerð um tað.

Endamálið er at tryggja leypandi samveru og at forða fyri samverusjikanu frá bústaðarforeldrinum.

Sambært galdandi lóg kann bústaðarforeldrið frítt leggja sína feriu saman við barninum. Hendan meginreglan hevur við sær, at bústaðarforeldrið í dag hevur møguleika fyri at leggja sína feriu soleiðis til rættis, at hetta gongur út yvir feriusamveru við samveruforeldrinum, sum annars longu er avtalað ella ásett.

Hetta er at meta sum samverusjikana, og slíkar støður eru ikki fevndar av reglunum um viðbótarsamveru.

Soleiðis sum lógin nú er orðað, kann samveruforeldrið ikki fáa viðbótarsamveru í førum við samverusjikanu, tí Familjufyrisitingin ikki hevur nakra heimild til at taka avgerð um viðbótarsamveru, tá talan er um samverusjikanu.

Við uppskotinum verður rætturin hjá bústaðarforeldrinum til frítt at leggja feriu saman við barninum avmarkaður. Um bústaðarforeldrið vil halda frí við barninum samstundis, sum samvera longu er avtalað ella ásett, og foreldrini ikki eru samd um hetta, skal bústaðarforeldrið sostatt venda sær til Familjufyrisitingina og søkja um, at samveran, sum fellur saman við ætlaðu frítíðini, dettur burtur.

Við hesum uppskotinum verður tað sostatt gjørt greitt fyri foreldrunum, at ásett ella avtalað samvera skal haldast, og at bústaðarforeldrið skal leggja sína feriu við virðing fyri longu avtalaðari ella ásettari samveru.

Ferðing og ferðaútreiðslur

Ásett verður, at foreldrini hava felags ábyrgd av ferðing í sambandi við samveru. Hetta merkir, at myndugleikin á økinum sum meginregla ikki skal taka avgerð um ferðing. Frameftir verður einki nevnt um ferðaútreiðslur í sambandi við samveru í sjálvari lógini.

Treytir um býtið av ábyrgdini av ferðingini kunnu í heilt serligum førum ásetast. Talan er um eitt sera snævurt undantak til at víkja frá meginregluni um, at foreldrini hava felags ábyrgd av ferðing í sambandi við samveru.

Talan kann t.d. vera um støður, har heilt serlig landafrøðilig ella onnur atlit til ferðing gera seg galdandi, og umstøðurnar í málinum annars tala fyri at víkja frá meginregluni. Tað skal soleiðis út frá eini heildarmeting av ymiskum viðurskiftum verða mett eyðsæð órímiligt, at annað av foreldrunum hevur ábyrgd av einum parti av ferðingini, áðrenn vikið kann verða frá meginregluni. Um tað í undantaksføri verður mett, at grundarlag er fyri at víkja frá meginregluni um felags ábyrgd, kann myndugleikin áseta, hvussu ferðingin skal skipast.

Í § 47, stk. 5 er heimilað landsstýrismanninum at áseta nærri reglur um ferðaútreiðslur í sambandi við samveru.

Sum avleiðing av omanfyri standandi verður heimildin hjá landsstýrismanninum at áseta reglur um ferðaútreiðslur í sambandi við samveru broytt til eina heimild at áseta reglur um ferðing í sambandi við samveru.

Heimild at taka avgerð um bústaðin hjá barninum

Sambært gomlu foreldramyndugleikalógini var eingin heimild at taka avgerð um bústaðin hjá barninum. Spurningurin um bústaðin hjá barninum var ein partur av foreldramyndugleikamálinum, og ósemjur um hetta vórðu viðgjørdar og avgjørdar í rættinum.

Sambært nýggju lógini ber til at taka avgerð um bústaðin hjá barninum. Tað er Familjufyrisitingin, sum hevur fingið hesa heimild. Í lógini er tó ásett, at rætturin kann taka fyribils avgerð um bústaðin hjá barninum.

Hóast tað er ásett í lógini, ber hetta í løtuni ikki til, tí eingin heimild er til tað í rættargangslógini.

Við hesum uppskotinum verður hetta rættað, og heimildin hjá rættinum at taka fyribils avgerðir um bústaðin hjá barninum verður flutt til Familjufyrisitingina.

Tað er ikki óhugsandi, at tørvur er á at taka fyribils avgerð um bústaðin hjá barninum, meðan mál um foreldramyndugleika verður viðgjørt í rættinum. Um foreldrini hava felags foreldramyndugleika, og mál um foreldramyndugleika er lagt fyri rættin, kann Familjufyrisitingin sostatt taka avgerð um, hjá hvørjum barnið fyribils skal búgva.

Ókeypis advokatumboðan

Rætturin til ókeypis advokatumboðan verður avmarkaður til sum meginregla bara at fevna um mál um bústaðin hjá barninum.

Hava foreldur felags foreldramyndugleika, og eru tey ósamd um hjá hvørjum teirra, barnið skal búgva, kann Familjufyrisitingin taka avgerð um tað. Talan er um eina somikið inntrívandi avgerð, at rætturin til ókeypis umboðan í hesum málum verður varðveittur. Hetta er fyri at taka atlit at rættartrygdini í fyrisitingarligum avgerðum og at tryggja, at foreldur eru javnsett í síni umboðan í Familjufyrisitingini.

Samverumál eru av slíkum slagi, at tey ofta eru áhaldandi við fleiri umsóknum um at økja, minka ella steðga samveru. Hóast ein samveruskipan verður avtalað á einum innleiðandi fundi, er ikki vist, at málið endar fyribils, av tí at ein slík samveruskipan kann verða avtalað sum ein royndartíð við upp til trimum uppfylgjandi fundum. Eisini eru mál, har Familjufyrisitingin ikki ásetir feriusamveru í fyrstu atløgu, og mál, har samveruforeldur søkir um feriusamveru frá ferð til ferð, tí bústaðar- ella arbeiðsumstøður eru soleiðis háttaðar.

Talan er sostatt um drúgv og tíðarkrevjandi mál, og av tí at hædd upprunaliga ikki er tikin fyri fíggjarligu avleiðingunum, er eingin játtan til endamálið.

Endamálið hjá Familjufyrisitingini er at hjálpa foreldrunum at finna semju um eina samveruskipan. Foreldur fáa bjóðað at royna barnaserkøna ráðgeving ella mekling, eins og sjónarmiðini hjá barninum verða væl lýst, áðrenn avgerð verður tikin.

Rætturin til ókeypis umboðan fer tó eisini at fevna um samverumál, um samverumálið verður viðgjørt saman við málinum um bústaðin hjá barninum, sbr. § 38, stk. 2.

Í galdandi lóg er ásett, at partarnir hava rætt til ókeypis umboðan í málum til viðgerðar í Familjufyrisitingini.

Avgerðir hjá Familjufyrisitingini kunnu kærast til Føroya Kærustovn, og rætturin til ókeypis advokatumboðan verður eisini galdandi fyri kærumálsviðgerðina.

Verður málið lagt fyri rættin, eru reglurnar um fría rættarførslu sambært rættargangslógini galdandi.

1.5. Ummæli og ummælisskjal

Uppskotið varð lagt á heimasíðuna hjá Løgmálaráðnum til almenna hoyring.

Uppskotið er sent til ummælis hjá:

- Familjufyrisitingini
- Dátueftirlitinum
- Advokatfelag Føroya
- Javnstøðunevndini
- Barnabata
- MEA – húsið fyri familjumenning
- Føroya Kærustovni
- Føroya rætti
- Almannaverkinum
- Barnaverndarstovuni
- Pedagogfelag Føroya
- Føroya Lærarafelag
- Gigni
- Felagið føroyskir sálarfrøðingar
- Stjórnarráðunum

Tá ið hoyringarfreistin var úti, vóru viðmerkingar komnar frá MEA – húsið fyri familjumenning, Familjufyrisitingini og Advokatfelag Føroya.

MEA – húsið fyri familjumenning

MEA vísir m.a. á, at rætturin hjá báðum foreldrunum at seta fram umbøn til Familjufyrisitingina um at áseta býtið av ábyrgd í samband við ferðing teirra vegna, eigur at verða varðveittur - ikki bert sum eitt snævurt undantak, men heldur sum ein veruligur møguleiki hjá foreldrum at veita sær hjálp, tá ið tey eru í konflikt, og ikki sjálvi seta seg føran fyri at taka skilabestu avgerð vegna barn/børn teirra.

MEA mælir tí til, at stk. 2. verður orðað nakað soleiðis: Um annað av foreldrunum setur fram umbøn, kann Familjufyrisitingin taka avgerð um, hvussu ábyrgdin av ferðingini í samband við samveru skal býtast millum foreldrini.

MEA setur spurnartekin við, um tað kann hugsast, at ein avleiðing av at skerja rættin til ókeypis advokatumboðan í samband við samverumál verður, at foreldur fara at troyta teir møguleikar til hjálp, ið tey hava rættindi til, og at tað tískil fara at koma fleiri umsóknir um bústaðarmál, har rætturin til at viðgera samverumál samstundis, enn er galdandi. Spurt verður, hvørjar fíggjarligu avleiðingarnar so verða av lógaruppskotinum.

MEA vísir á, at hædd eigur at verða tikin fyri ST Barnarættindasáttmálanum, eins og tað verður tikið hædd fyri øðrum tvørgangandi millumtjóðasáttmálum.

Viðmerkingar til ummælisskrivið

Endamálið við ásetingini um ferðing í sambandi við samveru er at staðfesta, at tað eru foreldrini, sum hava felags ábyrgd av ferðing í sambandi við samveru.

Soleiðis sum lógin nú er orðað, verður lagt upp til, at foreldur venda sær til Familjufyrisitingina fyri at fáa eina avgerð um ferðing og ferðaútreiðslur í sambandi við samveru. Hetta er óheppið og elvir til nógva og óneyðuga málsviðgerð.

Familjufyrisitingin skal sostatt sum meginregla ikki taka avgerð um ferðing. Hóast talan er um eitt snævurt undantak, hevur Familjufyrisitingin framvegis heimild til at taka avgerð um ferðing í sambandi við samveru.

Løgmálaráðið metir ikki, at tað fer at elva til fleiri mál um bústaðin hjá barninum at skerja rættin til ókeypis advokatumboðan í samverumálum.

Uppskotið er mett í mun til millumtjóðasáttmálar á økinum og tvørgangandi millumtjóðasáttmálar, og uppskotið hevur ongar slíkar avleiðingar.

Familjufyrisitingin

Til § 1, nr. 2 (§ 21)
Familjufyrisitingin metir, at tað er umráðandi, at tað í serligu viðmerkingunum til ásetingina verður nágreinað, at endamálið við ásetingini er at gera greitt, at samvera, ið er avtalað millum foreldur ella samvera, sum Familjufyrisitingin hevur ásett, sum útgangsstøði er galdandi.

Familjufyrisitingin metir, at tað er serliga umráðandi at tað í serligu viðmerkingunum verður nágreinað, at ásetingin hevur við sær, at um bústaðarforeldrið leggur sína feriu saman við barninum uttanfyri vanliga feriutíð hjá skúlum á ein slíkan hátt, at hetta gongur út yvir regluligu samveruna hjá samveruforeldrinum, og foreldur ikki eru samd um hetta, skal bústaðarforeldrið søkja Familjufyrisitingina um, at regluliga samveran hjá samveruforleldrinum, sum fellur saman við ætlaðu feriuni, fellur burtur.

Til § 1, nr. 3 (§ 23)
Familjufyrisitingin metir ikki, at tað í ásetingini skal setast sum ófrávíkilig treyt, at barnið undan ættleiðingini hevði samveru ella annað samband við viðkomandi, sum søkir um at fáa samveru ásetta.

Familjufyrisitingin metir neyðugt, at Familjufyrisitingin altíð kann taka ta avgerð um samveru, sum verður mett best fyri barnið, bæði tá samvera ella samband áður hevur verið við uppruna skyldfólk, ella um Familjufyrisitingin metir, at samvera ikki er best fyri barnið hóast barnið áður hevur havt samveru ella samband við uppruna skyldfólk.

Ásetingin kundi t.d. verið soljóðandi: Er barnið ættleitt, kann Familjufyrisitingin eftir umbøn áseta samveru ella annað samband við uppruna skyldfólk, serliga um barnið undan ættleiðingini hevði samveru ella annað samband við viðkomandi, ið søkir um at fáa samveru ásetta.

Til § 1, nr. 5 (§ 29)
Familjufyrisitingin metir tørv vera á, at serligu viðmerkingarnar til ásetingina verða nágreinaðar í mun til, hvussu ásetingin skal umsitast.

Sambært serligu viðmerkingunum til lógaruppskotið var ætlanin ikki at víkja frá donsku reglunum um ferðing í sambandi við samveru. Í hesum sambandi verður víst á pkt. 5.3. í donsku vegleiðingini til Forældreansvarsloven VEJ nr. 10064 af 20/12/2020.

Til § 1, nr. 6 (§ 32)
Tað er ikki óhugsandi, at tørvur er á at taka fyribils avgerð um bústaðin hjá barninum, meðan mál um foreldramyndugleika verður viðgjørt í rættinum. Heldur enn at strika § 32, stk. 1, 2.

pkt. eigur tí at verða umhugsað, um heimildin skal broytast soleiðis, at tað verður Familjufyrisitingin, ið fær heimild at taka avgerð um, hjá hvørjum barnið fyribils skal búgva, tá foreldur longu hava felags foreldramyndugleika og mál um foreldramyndugleika verður viðgjørt í rættinum. Tí er ikki óhugsandi, at tørvur eisini er á at taka fyribils avgerð um bústaðin hjá barni, meðan mál um foreldramyndugleika verður viðgjørt í rættinum.

Til § 1, nr. 11 (§ 45)
Mælt verður til, at tað í serligu viðmerkingunum til lógaruppskotið verður nágreinað, at tað er Familjufyrisitingin, ið metir um, hvørt samverumál og bústaðarmál skal viðgerast undir einum.

Til § 2
Heimildin at veita ókeypis advokatumboðan í samverumálum og bústaðarmálum kom í gildi 1. januar 2023. Eingin avmarking er á, nær í viðgerðini ein persónur kann lata seg umboða og harvið eisini søkja um ókeypis umboðan.

Í sambandi við, at nýggja lógin kom í gildi, hevur Familjufyrisitingin tí kunnað partar í samveru- og bústaðarmálum um ókeypis advokatumboðan.

Familjufyrisitingin mælir tí til, at gildiskoman fyri § 1, nr. 11 (§ 45 í lógini) er galdandi fyri nýggj mál eftir, at lógin er komin í gildi, tvs. at tey málini, ið eru byrjað, varðveita rættin til ókeypis umboðan uttan mun til, nær í málinum viðkomandi letur seg umboða.

Annað
Familjufyrisitingin mælir til, at ein yvirskrift við til dømis heitinum “Váttan” verður sett millum §§ 41 og 42. Yvirskriftin yvir § 41 er ikki viðkomandi fyri § 42 og tí villeiðandi.

Viðmerkingar til ummælisskrivið

Løgmálaráðið er samt við Familjufyrisitingini í, at tørvur kann vera á at taka fyribils avgerð um bústaðin hjá barninum, meðan mál um foreldramyndugleika verður viðgjørt í rættinum. Tikið verður tí undir við, at Familjufyrisitingin fær heimild til at taka slíka fyribils avgerð.

Løgmálaráðið tekur somuleiðis undir við, at tørvur er á skiftisreglum í mun til ókeypis advokatumboðan.

Viðmerkingarnar frá Familjufyrisitingini verða sostatt í síni heild tiknar til eftirtektar.

Advokatfelag Føroya

Advokatfelag Føroya metir, at rætturin til ókeypis advokatumboðan er neyðugur í samverumálum, av tí at talan er um klientar, sum hava trupult við at átaka sær eina útreiðslu av hesum slagi afturat øllum hinum. Víst verður á, at Rættarhjálpin hevur fitt av spurningum um samveru og foreldramyndugleika.

Advokatfelagið metir, at tað koma skjótari og betri loysnir, við at partarnir frá byrjan eru umboðaðir av advokatum. Málini eru av slíkum slagi, har kenslur og ósemjur eru eyðkennini, og tí hevði tað verið gott, at onnur enn partarnir sjálvir leggja málini fram og royna at gera semjur ella fyrireika avgerð.

Víst verður á, at tá stríðið er harðnað so mikið, at rætturin er einasti útvegur, so ber til at fáa ókeypis advokathjálp via fría rættarførslu, sum fólk aloftast fáa.

Samanborðið verður við barnaverndarmál, har foreldur ikki fáa ókeypis hjálp, fyrr enn málini enda í Høvuðsbarnaverndini. Advokatfelagið metir, at tað er mangan verri at fáa skynsamar loysnir sæð í mun til, um málini fáa best møguligu byrjan.

Advokatfelagið vísir á, at tað eigur at verða sett inn tíðliga við professionellari hjálp og at lata borgararnar vita, at hjálp er at fáa, tá teir standa í tungum trupulleikum, sum her umrøddu.

Advokatfelagið vísir á, at vantandi játtan ikki eigur at vera orsøkin til, at rætturin til ókeypis advokatumboðan verður strikaður.

Viðmerkingar til ummælisskrivið

Eru foreldur ósamd um samveru, kunnu tey venda sær til Familjufyrisitingina. Endamálið hjá Familjufyrisitingini er at hjálpa foreldrunum at finna eina semju um eina samveruskipan. Verða tey ikki samd, kann Familjufyrisitingin taka avgerð um eina samveruskipan.

Í Familjufyrisitingini verða foreldrini boðin at royna barnaserkøna ráðgeving ella mekling, eins og sjónarmiðini hjá barninum verða lýst, antin við samrøðu við barnið ella umvegis upplýsingar frá stovni, skúla ella almennum myndugleika, umvegis upplýsingar frá foreldrunum ella við at gera eina barnaserkøna kanning. Familjufyrisitingin hevur eisini ein sálarfrøðing í starvi, sum kann ráðgeva og vegleiða í truplum málum.

Familjufyrisitingin hevur sostatt allar neyðugar fortreytir til at hjálpa og vegleiða foreldrum sum eru ósamd, eins og Familjufyrisitingin kann veita neyðuga professionella hjálp beinanvegin, tá ið eitt mál byrjar, við tí endamáli at finna eina semju um eina samveruskipan.

Rætturin til ókeypis advokatumboðan er framvegis galdandi í málum um bústaðin hjá barninum. Talan er um eina somikið inntrívandi avgerð, at rætturin til ókeypis umboðan í hesum málum verður varðveittur. Hetta er fyri at taka atlit at rættartrygdini í fyrisitingarligum avgerðum og at tryggja, at foreldur eru javnsett í síni umboðan í Familjufyrisitingini.

Rætturin til ókeypis umboðan fer eisini at fevna um samverumál, um samverumálið verður viðgjørt saman við málinum um bústaðin hjá barninum.

Kapittul 2. Avleiðingarnar av uppskotinum

2.1. Fíggjarligar avleiðingar fyri land og kommunur
Foreldur, ið eru partar í málum um bústaðin hjá barninum og um samveru, hava sambært galdandi lóg rætt til ókeypis umboðan í Familjufyrisitingini. Landskassin ber útreiðslurnar til advokatin, og Familjufyrisitingin umsitur játtanina.

Rætturin til ókeypis advokatumboðan verður avmarkaður til sum meginregla bara at fevna um mál um bústaðin hjá barninum. Rætturin til ókeypis advokatumboðan fevnir bara um samverumál, um samverumálið verður viðgjørt saman við málinum um bústaðin hjá barninum, sbr. § 38, stk. 2.

Hædd varð upprunaliga ikki tikin fyri fíggjarligu avleiðingunum av ókeypis advokatumboðan í samverumálum, og tí var heldur eingin játtan til hendan partin.

Tá ið løgtingslóg nr. 87 frá 16. mai 2022 um foreldramyndugleika og samveru varð skrivað, varð mett, at uml. 12 mál um bústaðin hjá barninum fara at verða viðgjørd í Familjufyrisitingini árliga, og at hetta svarar til 320 tús. kr.

Hetta verður væntandi óbroytt, og tí verður mett, at játtan longu er til endamálið.

2.2. Umsitingarligar avleiðingar fyri land og kommunur
Mett verður, at uppskotið hevur umsitingarligar avleiðingar við sær fyri Familjufyrisitingina, av tí at Familjufyrisitingin skal taka avgerð um, um longu ásett ella avtalað samvera skal detta burtur ella ikki.

Soleiðis sum lógin nú er orðað, verður lagt upp til, at foreldur venda sær til Familjufyrisitingina fyri at fáa eina avgerð um ferðing og ferðaútreiðslur í sambandi við samveru.

Hetta er óheppið og elvir til nógva og óneyðuga málsviðgerð.

Sambært uppskotinum hava foreldrini felags ábyrgd av ferðing í sambandi við samveru. Hetta merkir, at Familjufyrisitingin sum meginregla ikki skal taka avgerð um ferðing.

2.3. Avleiðingar fyri vinnuna
Lógaruppskotið hevur ongar fíggjarligar ella umsitingarligar avleiðingar fyri vinnuna.

2.4. Avleiðingar fyri umhvørvið
Lógaruppskotið hevur ongar avleiðingar fyri umhvørvið.

2.5. Avleiðingar fyri serstøk øki í landinum
Lógaruppskotið hevur ikki serligar fíggjarligar, umsitingarligar, umhvørvisligar ella sosialar avleiðingar fyri serstøk øki í landinum.

2.6. Avleiðingar fyri ávísar samfelagsbólkar ella felagsskapir

Við hesum uppskotinum verður rætturin hjá bústaðarforeldrinum til frítt at leggja sína feriu saman við barninum avmarkaður. Bústaðarforeldrið skal leggja sína feriu við virðing fyri longu avtalaðari ella ásettari samveru, og um frítíðin fellur saman við longu avtalaðari ella ásettari samveru, má bústaðarforeldrið søkja um, at samveran dettur burtur.

Endamálið við uppskotinum er m.a. at forða fyri sonevndari samverusjikanu. Hetta verður gjørt við, at Familjufyrisitingin fær heimild at taka avgerð um, at avtalað ella ásett samvera dettur burtur.

Sambært galdandi lóg kunnu foreldur venda sær til Familjufyrisitingina fyri at fáa eina avgerð um ferðing og ferðaútreiðslur í sambandi við samveru. Við uppskotinum verður hetta lagt út til foreldrini sjálvi at semjast um.

Við uppskotinum verður rætturin til ókeypis advokatumboðan avmarkaður til sum meginregla bara at fevna um mál um bústaðin hjá barninum. Rætturin til ókeypis advokatumboðan fer tó eisini at fevna um samverumál, um samverumálið verður viðgjørt saman við málinum um bústaðin hjá barninum, sbr. § 38, stk. 2.

2.7. Millumtjóðasáttmálar á økinum
Uppskotið hevur ongar slíkar avleiðingar.

2.8. Tvørgangandi millumtjóðasáttmálar
Uppskotið er ikki í andsøgn við Hoyvíkssáttmálan, Evropeiska mannarættindasáttmálan (EMRS) ella Sáttmála Sameindu Tjóða um rættindi hjá einstaklingum, ið bera brek.

2.9. Markaforðingar
Uppskotið hevur ikki nýggjar markaforðingar við sær.

2.10. Revsing, fyrisitingarligar sektir, pantiheimildir ella onnur størri inntriv
Uppskotið hevur ongar slíkar avleiðingar.

2.11. Skattir og avgjøld
Uppskotið hevur ongar slíkar ásetingar.

2.12. Gjøld
Uppskotið hevur ikki ásetingar um gjøld.

2.13. Áleggur lógaruppskotið likamligum ella løgfrøðiligum persónum skyldur?
Uppskotið hevur ongar slíkar ásetingar.

2.14. Leggur lógaruppskotið heimildir til landsstýrismannin, ein stovn undir landsstýrinum ella til kommunur?

Familjufyrisitingin fær heimild til at taka avgerð um, at avtalað ella ásett samvera dettur burtur. Heimildin er ætlað í førum, har bústaðarforeldrið skal halda feriu saman við barninum og frítíðin fellur samstundis sum longu ásett ella avtalað samvera.

Familjufyrisitingin fær heimild til bara í serligum førum og eftir umbøn at áseta treytir viðvíkjandi ferðing í sambandi við samveru.

Heimildin hjá landsstýrismanninum til at áseta reglur um ferðaútreiðslur í sambandi við samveru verður broytt til eina heimild at áseta reglur um ferðing í sambandi við samveru.

2.15. Gevur lógaruppskotið almennum myndugleikum atgongd til privata ogn?
Uppskotið hevur ongar slíkar avleiðingar.

2.16. Hevur lógaruppskotið aðrar avleiðingar?
Uppskotið hevur ongar aðrar avleiðingar við sær enn tær, sum eru nevndar omanfyri.

2.17. Talvan: Yvirlit yvir avleiðingarnar av lógaruppskotinum

	Fyri landið ella landsmyndug-leikar	Fyri kommunalar myndugleikar	Fyri pláss ella øki í landinum	Fyri ávísar samfelags-bólkar ella felagsskapir	Fyri vinnuna
Fíggjarligar ella búskaparligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei
Umsitingarligar avleiðingar	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Umhvørvisligar avleiðingar	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Avleiðingar í mun til altjóða avtalur og reglur	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei
Sosialar avleiðingar			Nei	Ja	

Kapittul 3. Serligar viðmerkingar

3.1. Viðmerkingar til ta einstøku greinina

Til § 1

Nr. 1
Í galdandi § 21 er ásett, at Familjufyrisitingin eftir umbøn kann taka avgerð um vavið og útinnan av samveru og kann áseta neyðugar treytir í hesum sambandi. Víðari er ásett, at Familjufyrisitingin kann nokta at áseta samveru ella seta eina avtalu ella avgerð um samveru úr gildi.

Ásetingin verður strikað og ístaðin samanskrivað við § 20. Hetta verður gjørt fyri at skapa ein betri samanhang í lógini.

Familjufyrisitingin kann sambært galdandi lóg áseta treytir í sambandi við samveru. Hetta verður óbroytt, tó soleiðis, at tað í stk. 3 verður skoytt uppí, at hesar treytirnar millum annað kunnu fevna um at varðveita passið hjá barninum og at tryggja, at samveruforeldrið ikki er ávirkað av alkoholi ella øðrum dusandi evnum, meðan samvera er.

Talan er um longu galdandi siðvenju, sum nú verður ásett beinleiðis í lógini.

Treytir í sambandi við varðveitslu av passi eru treytaðar av, at talan er um ein grundaðan vanda fyri, at samveruforeldrið fer at taka barnið av landinum. Eru treytir um varðveitslu av passi ásettar, skal passið latast Familjufyrisitingini, áðrenn barnið verður latið til samveru.

Somuleiðis skal talan vera um ein grundaðan vanda fyri, at samveruforeldrið er ávirkað av alkoholi ella øðrum dusandi evnum, meðan barnið hevur samveru við samveruforeldrið, áðrenn treytir kunnu ásetast í hesum sambandi. Treytirnar kunnu t.d. hava við sær, at samveruforeldrið skal lata eina landroynd. Talan er um eina inntrívandi treyt, og tí skal talan vera um ein ítøkiligan og grundaðan vanda, eins og Familjufyrisitingin skal umsita ásetingina í mun til lutfalsmeginregluna.

Familjufyrisitingin skal gera eina ítøkiliga meting av, um nýtslan av alkoholi ella øðrum dusandi evnum ávirkar samveruna á ein neiligan hátt fyri barnið. Um foreldrið misnýtir ella hevur tørv á alkoholi ella øðrum dusandi evnum í sínum dagliga lívsháttí, er tað ein greið haldanarregla, at samvera ikki er til barnsins besta.

Nr. 2.
Í galdandi § 24 er ásett, at samveruforeldrið hevur rætt til viðbótarsamveru, um samvera, sum longu er avtalað ella ásett, ikki verður hildin. Hetta er tó ikki galdandi í einstøkum samveruavtalum, so sum samveru í feriu og halgidøgum. Hetta tí, at samvera er lagað til serligar umstøður, og tí at tað illa ber til at seta samveru í staðin fyri feriusamveru á sama hátt sum við leypandi samveru. Tað sama er galdandi fyri samveru undir eftirliti og samveru, sum liggur ávís tíðarskeið uttan fyri vanligu og leypandi samveruna, t.d. orsakað av skeivum arbeiðstíðum hjá samveruforeldrinum.

Tað kunnu sostatt vera fleiri støður, sum forða fyri, at barnið hevur samveru við samveruforeldrið. Bústaðarforeldrið kann t.d. leggja sína feriu saman við barninum soleiðis til rættis, at hetta gongur út yvir feriusamveru, sum annars longu er avtalað ella ásett.

Hetta er at meta sum samverusjikana og reglurnar um viðbótarsamveru fevna ikki um støður við samverusjikanu

Ásett ella avtalað samvera dettur bara burtur, tá ið foreldrini hava avtalað tað, ella tá ið Familjufyrisitingin hevur tikið avgerð um tað, ella tá ið rætturin hevur tikið avgerð um tað sbrt. § 593 í Lov nr. 964 af 26. juni 2020 om Retsplejelov for Færøerne, sum broytt við lov nr. 740 frá 13. juni 2023.

Við hesum verður sligið fast, at avtalað ella ásett samvera sum meginregla ikki dettur burtur, og at tær rammurnar, sum eru settar fyri samveru, skulu haldast. Endamálið við ásetingini er at tryggja, at barnið er saman við samveruforeldrinum, tá ið samvera longu er avtalað ella ásett, og at barnið støðugt hevur samband við samveruforeldrið. Endamálið er somuleiðis at forða fyri sonevndari samverusjikanu.

Ásetingin er ætlað í støðum, har foreldur ikki kunnu samstarva um samveru, og undir hesum vera smidlig í mun til at gera avtalur um at flyta ella avlýsa samveru, soleiðis at atlit verður tikið at feriu saman við barninum, og soleiðis at barnið fær luttikið í familjutiltøkum og øðrum tiltøkum. Tá ið foreldrini ikki kunnu samstarva um samveru, verður tað vanliga mett best fyri barnið, at samvera fylgir longu fastløgdu skipanini, og at sloppið verður undan óvissum um samveru.

Um bústaðarforeldrið vil leggja sína feriu saman við barninum uttan fyri vanliga feriutíð og halgidagar á ein slíkan hátt, at tað gongur út yvir samveruna hjá barninum við samveruforeldrið, og foreldrini ikki kunnu semjast um hetta, skal bústaðarforeldrið søkja um, at samveran, sum fellur saman við ætlaðu feriuni, dettur burtur.

Umsókn frá bústaðarforeldrinum um, at samvera skal detta burtur, verður latin Familjufyrisitingini, og Familjufyrisitingin tekur avgerð sambært § 20, sum heimilar Familjufyrisitingini at broyta ásetta ella avtalaða samveru. Ein umsókn um, at samvera dettur burtur, kann verða avvíst sambært § 44.

Tað er týdningarmikið, at málsviðgerðin verður løgd soleiðis til rættis, at atlit verður tikið at tørvinum fyri eini skjótari avgerð.

Ásetingin broytir ikki, at barnið hevur rætt til feriu saman við báðum foreldrunum, og at bústaðarforeldrið framvegis hevur rætt til leggja feriu saman við barninum í feriutíð, har barnið ikki hevur feriusamveru saman við hinum foreldrinum ella uttan fyri vanliga feriutíð, tá ið barnið ikki hevur leypandi ella regluliga samveru við samveruforeldrið.

Møguleikarnir hjá bústaðarforeldrinum til at halda feriu saman við barninum, tá ið barnið hevur leypandi samveru við samveruforeldrið, eru sostatt ymiskir alt eftir, um ferian er innan fyri ella uttan fyri vanliga feriutíð og halgidagar. Vanlig feriutíð og halgidagar skal í hesum sambandi skiljast sum feriutíð hjá skúlunum.

Tá ið ferian hjá bústaðarforeldrinum liggur uttan fyri vanliga feriutíð og halgidagar er meginreglan, at bústaðarforeldrið ikki kann halda feriu saman við barninum, tá ið barnið hevur leypandi og regluliga samveru við samveruforeldrið. Hetta tí at tað vanliga verður mett best fyri barnið, at samvera fylgir føstu skipanini, tá ið foreldrini ikki kunnu samstarva um samveruna. Á hendan hátt verður tryggjað, at barnið hevur støðugt samband við

samveruforeldrið, og at tað verður gjørt greitt, at bústaðarforeldrið skal leggja sína feriu við virðing fyri longu avtalaðari ella ásettari samveru. Hetta er eitt týðandi atlit í metingini av, um samvera kann detta burtur ella ikki. Dentur skal eisini leggjast á, um talan er um sonevnda samverusjikanu, har ferian tilvitað verður løgd saman við longu ásettari ella avtalaðari samveru.

Vikið kann verða frá meginregluni, um ynskið um, at samveran skal detta burtur orsakað av feriu, er vælgrundað, t.d. um ein serligur møguleiki hjá bústaðarforeldrinum kemur til at halda feriu saman við barninum orsakað av uttanfyristandandi umstøðum, sum bústaðarforeldrið ikki hevur ávirkan á.

Ásetingin snýr seg um feriu hjá bústaðarforeldrinum uttan fyri vanliga feriutíð og halgidagar. Um ferian hjá bústaðarforeldrinum liggur innan fyri vanliga feriutíð og halgidagar, tað vil siga samsvarandi vanligari skúlaferiu, kann bústaðarforeldrið halda feriu saman við barninum, um ferian ikki fellur saman við feriusamveru hjá barninum saman við samveruforeldrinum. Hetta er galdandi, sjálvt um ferian liggur samstundis, sum barnið hevur leypandi samveru við samveruforeldrið. Ferian saman við bústaðarforeldrinum hevur sostatt við sær, at leypandi samveran við samveruforeldrið dettur burtur, uttan at foreldrini skulu vera samd um tað, og uttan at bústaðarforeldrið skal søkja um, at leypandi samveran dettur burtur. Tann leypandi samveran dettur tá burtur í síni heild, eisini sjálvt um bara ein partur av samveruni fellur saman við ætlaðu feriuni.

Ásetingin fevnir eisini um longu galdandi samveruskjøl.

Nr. 3
Er eitt barn ættleitt, kann Familjufyrisitingin áseta samveru ella annað samband við uppruna skyldfólk. Hetta er ásett í § 23.

Við ásetingini í uppskoti verður nágreinað, nær samvera kann verða ásett við uppruna skyldfólk, nevniliga serliga um barnið undan ættleiðingini hevði samveru ella annað samband við viðkomandi, ið søkir um at fáa samveru ásetta.

Ásetingin er ikki treytað av, at barnið undan ættleiðingini hevði samveru ella samband við viðkomandi, sum søkir um samveru ella annað samband við barnið. Ásetingin gevur møguleika fyri at áseta samveru millum eitt smábarn og uppruna skyldfólk, hóast einki samband hevur verið undan ættleiðingini. Ásetingin fevnir eisini um støður, har tað hvørki undan ella eftir ættleiðingina hevur verið samband millum barnið og umsøkjaran, men har eitt størri barn t.d. hevur tørv á ella vil hava samband við uppruna skyldfólk, og eitt slíkt samband verður mett at vera best fyri barnið.

Ein avgerð um samveru skal altíð takast við atliti at barnsins besta. Í metingini av barnsins besta er neyðugt við eini heildarmeting av stutttíðar og langtíðar støðuni hjá barninum. Tað er rætturin hjá barninum til samveru, sum er avgerandi sambært ásetingini, og ikki rætturin hjá uppruna skyldfólkunum.

Í metingini av barnsins besta skal atlit takast at serligu støðuni hjá barninum eftir eina ættleiðing, har samband skal knýtast millum barnið og ættleiðingarfamiljuna, og har barnið hevur tørv á einum støðugum og samanhangandi gerandisdegi. Orsakirnar til, at avgerð er tikin um ættleiðing uttan samtykki, t.d. manglandi foreldraførleiki, er eisini partur av metingini.

Familjufyrisitingin skal altíð taka ta avgerð um samveru, sum verður mett best fyri barnið, bæði tá samvera ella samband áður hevur verið við uppruna skyldfólk, og um Familjufyrisitingin metir, at samvera ikki er best fyri barnið, hóast barnið áður hevur havt samveru ella samband við uppruna skyldfólk.

Víst verður til løgtingsmál 102/2021 og til viðmerkingarnar til § 23 í upprunauppskotinum.

Nr. 4
Yvirskriftin yvir § 29 verður broytt frá "Ferðing og ferðaútreiðslur" til "Ferðing í sambandi við samveru".

Hetta verður gjørt sum ein avleiðing av, at tað í § 1, nr. 5 í uppskotinum verður ásett, at foreldrini hava felags ábyrgd av ferðingini í sambandi við samveru. Meginreglan verður, at Familjufyrisitingin ikki skal taka avgerðir um smálutir í sambandi við samveru. Tað verður bara í heilt serligum førum, at Familjufyrisitingin kann taka avgerð um treytir um ferðing í sambandi við samveru. Víst verður til viðmerkingarnar til § 1, nr. 5.

Nr. 5
Í § 29 í galdandi lóg er ásett, at ferðing og ferðaútreiðslur í sambandi við samveru innanlands og uttanlands sum meginregla skulu býtast millum foreldrini.

Víðari er ásett í stk. 2, at Familjufyrisitingin í heilt serligum føri kann taka avgerð um býtið av ferðaútreiðslunum í sambandi við samveru uttanlands, um foreldur er ósamd um hetta.

Við uppskotinum verður ásett, at foreldrini hava felags ábyrgd av ferðing í sambandi við samveru. Av tí at tað verður beinleiðis ásett í lógini, at hetta er ábyrgdin hjá foreldrunum, hevur tað við sær, at Familjufyrisitingin sum meginregla ikki skal taka avgerð um hetta.

Foreldrini avgera sjálvi, hvussu tey deilast um ábyrgdina av ferðingini. Tey kunnu t.d. avtala, at samveruforeldrið heintar barnið, tá ið samveran byrjar, og at bústaðarforeldrið heintar barnið, tá ið samveran endar. Foreldrini kunnu avtala ta skipan, sum hóskar best til barnið og teirra umstøður annars. Foreldrini hava sjálvi ábyrgd av at leggja ferðingina til rættis, og Familjufyrisitingin skal sum meginregla ikki dragast inn í málið.

Stk. 2. Ásett verður, at Familjufyrisitingin í heilt serligum førum og eftir umbøn kann áseta treytir um ferðing í sambandi við samveru.

Talan er um eitt snævurt undantak frá møguleikanum fyri at víkja frá meginregluni um, at foreldrini hava felags ábyrgd av ferðing í sambandi við samveru. Tað er tí bara í heilt serligum førum, at Familjufyrisitingin kann taka avgerð um og áseta treytir um býtið av felags ábyrgdini millum foreldrini av ferðingini.

Ein slík avgerð skal takast út frá einari ítøkiligari meting. Talan kann t.d. vera um støður, har heilt serlig landafrøðilig ella onnur atlit til ferðing gera seg galdandi, og umstøðurnar í málinum annars tala fyri at víkja frá meginregluni um, at foreldrini hava felags ábyrgd av ferðingini. Tað kann soleiðis út frá eini heildarmeting av ymiskum viðurskiftum verða mett eyðsæð órímiligt, at annað av foreldrunum skal halda ein part av ferðingini, áðrenn vikið kann verða frá meginregluni.

Sum meginregla hava fíggjarligu viðurskiftini hjá foreldrunum ikki týdning fyri avgerðina um at víkja frá meginregluni um felags ábyrgd av ferðingini. Um tað í undantaksføri verður mett, at upplýsingar um fíggjarligu viðurskiftini eiga at verða tikin við í samlaðu metingina, kann Familjufyrisitingin sambært § 43 fáa til vegar upplýsingar um fíggjarstøðu hjá foreldrunum. Familjufyrisitingin eigur tá at kunna foreldrini, áðrenn biðið verður um upplýsingarnar.

Um Familjufyrisitingin metir, at grundarlag er fyri at víkja frá meginregluni um felags ábyrgd, skal Familjufyrisitingin áseta, hvussu ferðingin skal skipast. Í hesum sambandi kann Familjufyrisitingin eisini í heilt serligum førum taka avgerð um, hvussu ferðaútreiðslurnar í sambandi við ferðingina skulu býtast millum foreldrini. Familjufyrisitingin skal tó í størst møguligan mun miðja eftir at áseta eina skipan, soleiðis at einki fíggjarligt millumverandi verður millum foreldrini.

Familjufyrisitingin kann t.d. áseta treytir um, at tað foreldrið, sum tað verður mett eyðsæð órímiligt fyri at halda ein part av ferðingini, ikki skal hava nakra ábyrgd í hesum sambandi ella bara skal halda ein part av ferðingini, t.d. til eitt bussstøðgipláss, ferjulegu ella flogvøll.

Nr. 6
Sambært gomlu foreldramyndugleikalógini var eingin heimild at taka avgerð um bústaðin hjá barninum. Spurningurin um bústaðin hjá barninum var ein partur av foreldramyndugleikamálinum, og ósemjur um hetta vórðu viðgjørdar og avgjørdar í rættinum.

Sambært nýggju lógini ber til at taka avgerð um bústaðin hjá barninum. Tað er Familjufyrisitingin, sum hevur fingið hesa heimild. Í lógini er tó ásett, at rætturin kann taka fyribils avgerð um bústaðin hjá barninum.

Hóast tað er ásett í lógini, ber hetta í løtuni ikki til, tí eingin heimild er til tað í rættargangslógini.

Við hesum uppskotinum verður hetta rættað, og heimildin hjá rættinum at taka fyribils avgerðir um bústaðin hjá barninum verður flutt til Familjufyrisitingina.

Tað er ikki óhugsandi, at tørvur er á at taka fyribils avgerð um bústaðin hjá barninum, meðan mál um foreldramyndugleika verður viðgjørt í rættinum. Um foreldrini hava felags foreldramyndugleika, og mál um foreldramyndugleika er lagt fyri rættin, kann Familjufyrisitingin sostatt taka avgerð um, hjá hvørjum barnið fyribils skal búgva.

Nr. 7
Skotið verður upp, at nýggj yvirskrift verður sett yvir § 39, sum er soljóðandi: “Sjónarmiðini hjá barninum”.

Sambært § 39 skal barnið takast við í viðgerðini av einum máli um foreldramyndugleika, bústaðin hjá barninum, samveru ella annað samband, soleiðis at sjónarmiðini hjá barninum koma til sjóndar.

Yvirskriftin verður sett inn fyri at skapa betri yvirlit í lógini.

Nr. 8.
Skotið verður upp, at nýggj yvirskrift verður sett yvir § 42, sum er soljóðandi: “Váttan”.

Sambært § 42 skal Familjufyrisitingin biðja um eina váttan frá tí av foreldrunum, sum ikki hevur lut í foreldramyndugleikanum, áðrenn ein avtala um foreldramyndugleika sbrt. § 13, stk. 2 og § 15, stk. 3 og 4 verður tikin, uttan so at hetta má metast at vera barninum til bága ella seinka málinum óneyðuga nógv.

Yvirskriftin verður sett inn fyri at skapa betri yvirlit í lógini.

Nr. 9
Skotið verður upp, at nýggj yvirskrift verður sett yvir § 43, sum er soljóðandi: "Fíggjarligar upplýsingar".

Sambært § 43 kann Familjufyrisitingin í sambandi við viðgerð av málum sbrt. § 29 fáa til vegar upplýsingar um fíggjarstøðu hjá foreldrunum og upplýsingar annars, sum eru neyðugar fyri viðgerðina av málinum.

Yvirskriftin verður sett inn fyri at skapa betri yvirliti í lógini.

Nr. 10
Skotið verður upp, at nýggj yvirskrift verður sett yvir § 44, sum er soljóðandi: "Broyting og avvísan av umbøn um broyting".

Sambært § 44, stk. 1 kann Familjufyrisitingin eftir umbøn broyta avgerðir um foreldramyndugleika, bústaðin hjá barninum, um samveru og um annað samband.

Sambært § 44, stk. 2 kann ein umbøn sbrt. stk. 1 verða avvíst, um viðurskiftini ikki eru broytt munandi.

Yvirskriftin verður sett inn fyri at skapa betri yvirlit í lógini.

Nr. 11
Sambært galdandi § 45 hava foreldur, sum eru partur í málinum um bústaðin hjá barninum og um samveru, rætt til ókeypis umboðan í málum til viðgerðar í Familjufyrisitingini.

Við uppskotinum verður rætturin til ókeypis advokatumboðan avmarkaður til bara at fevna um mál um bústaðin hjá barninum og sum meginregla ikki um samverumál, sbr. tó § 45, stk. 2 í uppskotinum. Víst verður í hesum sambandi við viðmerkingarnar til nr. 12.

Hava foreldur felags foreldramyndugleika, og eru tey ósamd um hjá hvørjum teirra, barnið skal búgva, kann Familjufyrisitingin taka avgerð um tað. Talan er um eina somikið inntrívandi avgerð, at rætturin til ókeypis umboðan í hesum málum verður varðveittur. Hetta er fyri at taka atlit at rættartrygdini í fyrisitingarligum avgerðum og at tryggja, at foreldur eru javnsett í síni umboðan í Familjufyrisitingini.

Samverumál eru av slíkum slagi, at tey ofta eru áhaldandi við fleiri umsóknum um at økja, minka ella steðga samveru. Hóast ein samveruskipan verður avtalað á einum innleiðandi fundi, er ikki vist, at málið endar fyribils, av tí at ein slík samveruskipan kann verða avtalað sum ein royndartíð við upp til trimum uppfylgjandi fundum. Eisini eru mál, har Familjufyrisitingin ikki ásetir feriusamveru í fyrstu atløgu, og mál, har samveruforeldur søkir um feriusamveru frá ferð til ferð, tí bústaðar- ella arbeiðsumstøður eru soleiðis háttaðar.

Talan er sostatt um drúgv og tíðarkrevjandi mál, og av tí at hædd ikki er tikin fyri fíggjarligu avleiðingunum, er eingin játtan til endamálið.

Endamálið hjá Familjufyrisitingini er at hjálpa foreldrunum at finna semju um eina samveruskipan. Foreldur fáa bjóðað at royna barnaserkøna ráðgeving ella mekling, eins og sjónarmiðini hjá barninum verða væl lýst, áðrenn avgerð verður tikin.

Í galdandi lóg er ásett, at partarnir hava rætt til ókeypis umboðan í málum til viðgerðar í Familjufyrisitingini.

Hetta verður broytt soleiðis, at rætturin til ókeypis advokatumboðan ikki er avmarkaður til viðgerðina í Familjufyrisitingini.

Í lógini er ásett, at avgerðir hjá Familjufyrisitingini kunnu kærast til Føroya Kærustovn, og rætturin til ókeypis advokatumboðan verður samsvarandi hesum eisini galdandi fyri kærumálsviðgerðina.

Verður málið lagt fyri rættin, eru reglurnar um fría rættarførslu sambært rættargangslógini galdandi.

Nr. 12

Í § 38, stk. 2 er ásett, at um somu partar hava fleiri ymisk mál um ymisk viðurskifti til viðgerðar samstundis, kann Familjufyrisitingin viðgera hesi undir einum.

Hetta er fyri at at lætta um og stytta um viðgerðartíðina, borgarunum at frama.

Samsvarandi hesum verður skotið upp, at rætturin til ókeypis advokatumboðan eisini er galdandi í samverumálum, treytað av at samverumálið verður viðgjørt saman við málinum um bústaðin hjá barninum, sbr. § 38, stk. 2, og at partarnir hava fingið játtan um ókeypis advokatumboðan.

Tað er Familjufyrisitingin, ið metir um, hvørt samverumál og bústaðarmál skulu viðgerast undir einum.

Nr. 13

Við hesi áseting verður kunngerðarheimildin at áseta nærri reglur um ferðaútreiðslur í sambandi við samveru broytt til eina heimild at áseta nærri reglur um ferðing í sambandi við samveru.

Hetta verður gjørt sum ein avleiðing av, at § 29 verður broytt soleiðis, at Familjufyrisitingin sum meginregla ikki longur skal taka avgerð um ferðaútreiðslur í sambandi við samveru. Tí er ikki longur neyðugt við slíkari heimild.

Í § 29, stk. 2 verður nú ásett, at Familjufyrisitingin í heilt serligum førum og eftir umbøn kann áseta treytir um býtið av ábyrgdini av ferðingini í sambandi við samveru.

Við hesi áseting fær landsstýrismaðurin í staðin heimild at áseta nærri reglur um, hvussu mál um ferðing í sambandi við samveru skulu viðgerast.

Til § 2
Gildiskomuáseting.

Stk. 1 ásetur, at løgtingslógin kemur í gildi 1. januar 2024.

Stk. 2. Ásett verður, at partarnir varðveita rættin til ókeypis advokatumboðan í samverumálum, um samverumálið er byrjað, áðrenn henda løgtingslóg kemur í gildi.

Heimildin at veita ókeypis advokatumboðan í samverumálum og bústaðarmálum kom í gildi 1. januar 2023. Eingin avmarking varð tá sett á, nær í viðgerðini ein persónur kann lata seg umboða og harvið eisini søkja um ókeypis umboðan.

Samsvarandi hesum merkir ásetingin í uppskoti, at tey samverumálini, ið eru byrjað, áðrenn hendan løgtingslógin kemur í gildi, varðveita rættin til ókeypis advokatumboðan sambært higartil galdandi reglum, uttan mun til nær í málinum viðkomandi letur seg umboða.

Víst verður í hesum sambandi til § 45 í løgtingslóg nr. 87 frá 16. mai 2022 um foreldramyndugleika og samveru og løgtingsmál nr. 102/2021.

Samverumál eru av slíkum slag, at tey ofta eru áhaldandi við fleiri umsóknum um at økja, minka ella steðga samveru.

Eitt samverumál byrjar við eini umsókn frá øðrum av foreldrunum. Umsóknin kann t.d. vera um at fáa samveru ásetta fyrstu ferð ella at broyta eina longu ásetta samveru. Familjufyrisitingin upplýsir málið og tekur síðani eina avgerð í málinum, um foreldrini ikki verða samd. Tá ið Familjufyrisitingin hevur tikið avgerð, verður málið lokað.

Fær Familjufyrisitingin eftir hetta eina nýggja umsókn um samveru, er hetta at rokna sum eitt nýtt mál, og tá mugu foreldrini søkja um ókeypis advokatumboðan av nýggjum. Partarnir varðveita tá bara rættin til ókeypis advokatumboðan, um samverumálið er byrjað, áðrenn henda løgtingslóg kemur í gildi.

Løgmálaráðið, 18. oktober 2023

Bjarni Kárason Petersen
landsstýrismaður

/ Nella Festirstein

Yvirlit yvir fylgiskjøl:
Fylgiskjal 1: Javntekstur
Fylgiskjal 2: Ummæli frá MEA – húsið fyri familjumenning
Fylgiskjal 3: Ummæli frá Familjufyrisitingini
Fylgiskjal 4: Ummæli frá Advokatfelag Føroya